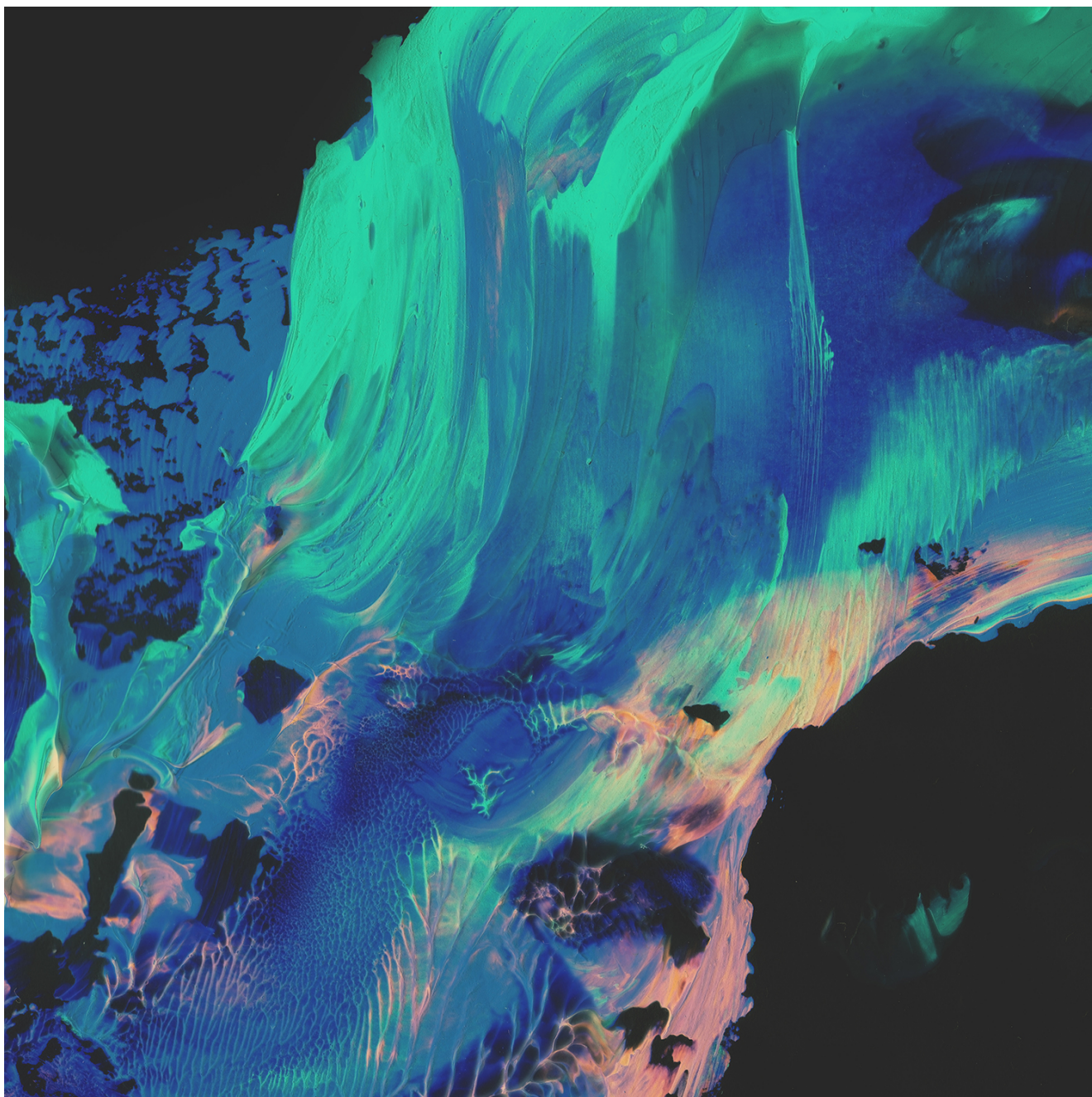

UMEÅ UNIVERSITET

Juriststudent vid Umeå universitet – och sedan?

Sammanställning av en enkätundersökning gjord 2020

Inledning

Under 1999 genomförde dåvarande Högskoleverket en utvärdering av samtliga juridiska utbildningar i landet. Den rapport¹ som blev resultatet av utvärderingen innehöll bl.a. en rekommendation till berörda lärosäten att genomföra undersökningar om vilka anställningar och vilka slags arbeten studenterna fick efter avslutad utbildning. Som en direkt följd av denna uppmaning genomförde vi under 2000 en enkät som riktades till de studenter som fram till den 1 mars 2000 tagit juris kandidatexamen vid Umeå universitetet. Enkäten innehöll bl.a. frågor om anställningar.

Det fanns ytterligare ett starkt motiv till varför vi borde ha kunskaper om var våra studenter hamnar efter sina studier. När Umeå universitet 1991 erhöll rätt att utfärda juris kandidatexamen var det bl.a. efter krav från rättsvärdande myndigheter i norra Sverige om en bättre tillgång till utbildade jurister.

Efter den första enkäten har vi genomfört enkäten ytterligare fyra gånger, 2005, 2010, 2015 och under innevarande år. Vid dessa tillfällen har alla som fram till ett visst datum tagit juris kandidatexamen eller juristexamen omfattats.² Till skillnad från den första enkäten har vid dessa tillfällen enkäten genomförts med två formulär. Ett formulär med i huvudsak samma innehåll som vid det första enkättilfället har skickats till de som tidigare inte omfattats av enkäten. Övriga har fått ett formulär där bl.a. frågor relaterade till det första arbetet efter examen utelämnats.

Innehållet i de formulär som använts - frågorna och svarsalternativen - framgår av redovisningen nedan och följer uppställningen som finns i de två frågeformulärens. I rubrikerna nedan anges särskilt om frågan endast riktats till de som tagit examen perioden 1 januari 2015 till och med 31 december 2019.

I de flesta diagram och tabeller som redovisas kan jämförelser göras med resultaten från tidigare enkäter. Det bör noteras att i några diagram har de olika svarsalternativen sorterats så att det som fick flest antal markeringar i årets enkät kommer först, näst flest på andra plats osv. Motsvarande gäller för alla tabeller. Det kan för övrigt noteras att anledningen till att jag i sammanställningen inte uteslutande använt mig av diagram för att redovisa resultat beror på att jag bedömde att data som återfinns i tabellerna skulle bli alltför svåröverskådlig om de redovisades i diagramform.

Ulf Israelsson

---

¹ Rätt juristutbildning, Utvärderingar av juristutbildningar, HSV:s rapportserie 2000: 1 R.

² Enkäterna har omfattat följande:

- 2005 – alla de som tagit examen fram till och med den 31 december 2004,
- 2010 – alla de som tagit examen fram till och med den 31 december 2009,
- 2015 – alla de som tagit examen fram till och med den 31 december 2014,
- 2020 – alla de som tagit examen fram till och med den 31 december 2019.

Innehåll

1	Svarsfrekvens m.m.	3
2	I vilket län är du huvudsakligen uppvuxen?	4
3	Hur lång tid efter examen fick du ditt första arbete? (examen perioden 1 januari 2015 till och med 31 december 2019)	5
4	Hur fick du ditt första arbete efter examen? (examen perioden 1 januari 2015 till och med 31 december 2019)	6
5	Vilken/vilka faktorer bedömer du var viktigast när du fick ditt första arbete? (examen perioden 1 januari 2015 till och med 31 december 2019).....	7
6	Var fick du ditt första arbete efter examen? (examen perioden 1 januari 2015 till och med 31 december 2019)	8
7	Var arbetar du nu?	9
8	I vilket län är din nuvarande arbetsplats belägen?	10
9	Hur stor del av dina arbetsuppgifter är "juridiska"?	13
10	Tycker du att din utbildning är relevant i förhållande till dina arbetsuppgifter? ...	15
11	Är du nöjd med din juristutbildning?	16
12	Vad skulle varit annorlunda om du hade gått utbildningen idag och hade fått bestämma hur den skulle ha sett ut? Här kunde man också lämna övriga kommentarer.	17

1 Svarsfrekvens m.m.

Årets enkät omfattade 1 463 individer. Antalet svar uppgår till 943.

Av diagram 1 framgår motsvarande siffror för alla enkäter som genomförts,

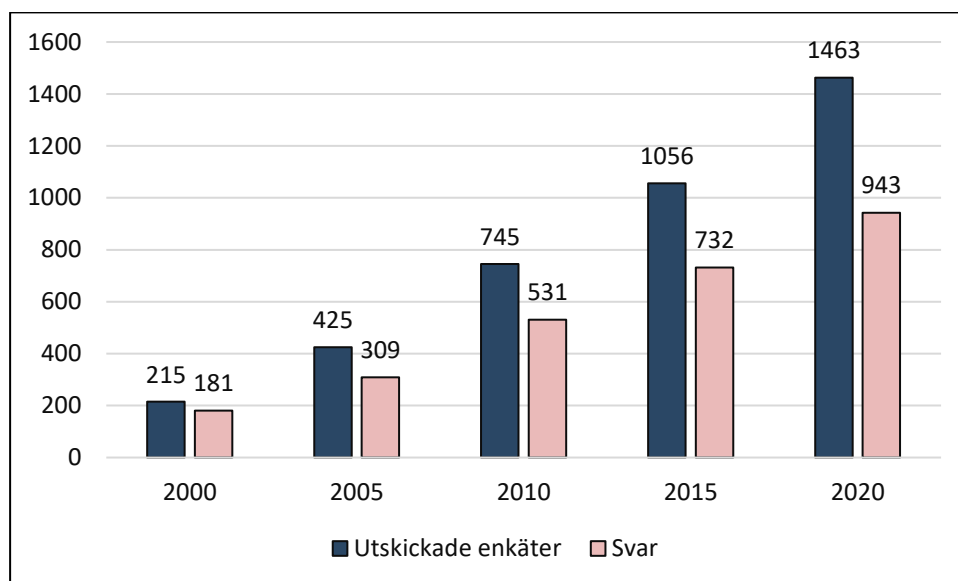

Diagram 1

Av diagram 2 framgår svarsfrekvensen i procent för alla fem enkäter.

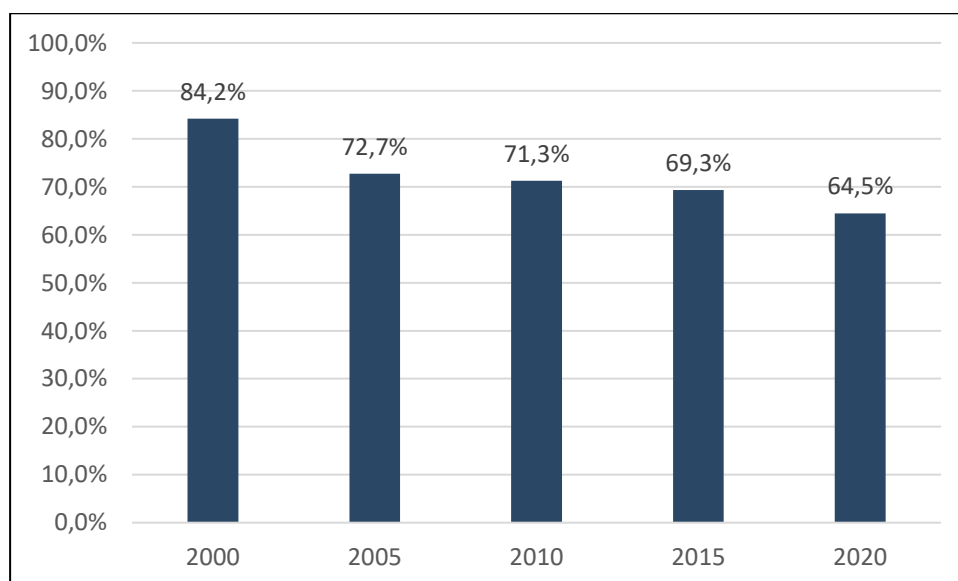

Diagram 2

För årets enkät kan särskilt noteras att svarsfrekvensen för de som tog examen före 1 januari 2015 hamnade på 65,8 % (683 av 1 038) och för dem som tog examen 1 januari 2015 - 31 december 2019 blev den 61,2 % (260 av 425).

Totalt är det 597 (63,3 %) kvinnor och 337 (36,7 %) män som svarat på årets enkät. Det antal som inte uppgivit något kön uppgår till 9 (1,0 %).

Genomsnittsåldern för de som svarat på de fem enkäterna och dessutom angivit födelseår framgår av diagram 3.

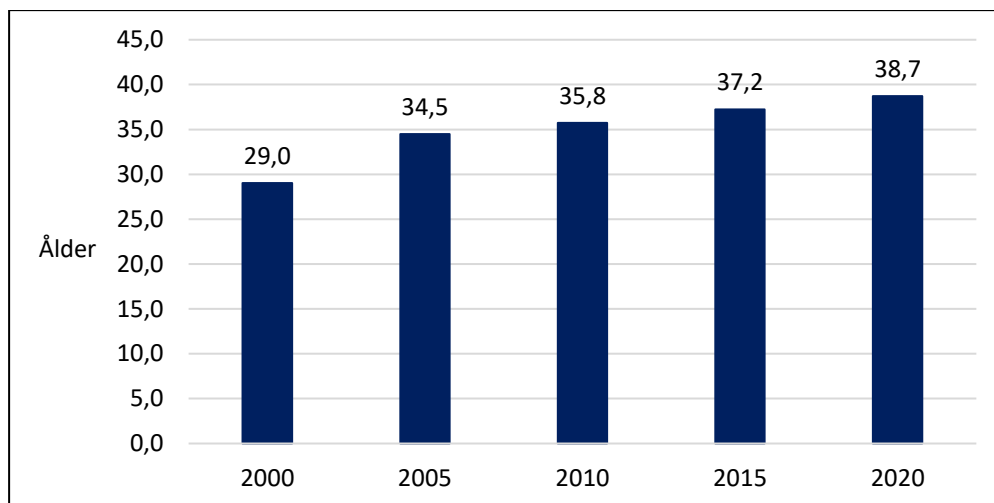

Diagram 3

2 I vilket län är du huvudsakligen uppvuxen?

Det dominerande länet är som i tidigare enkäter Västerbotten. Länets andel fortsätter emellertid att minska. I diagram 4 redovisas de län som i årets enkät har en andel före detta studenter som är 3,0 % eller större.

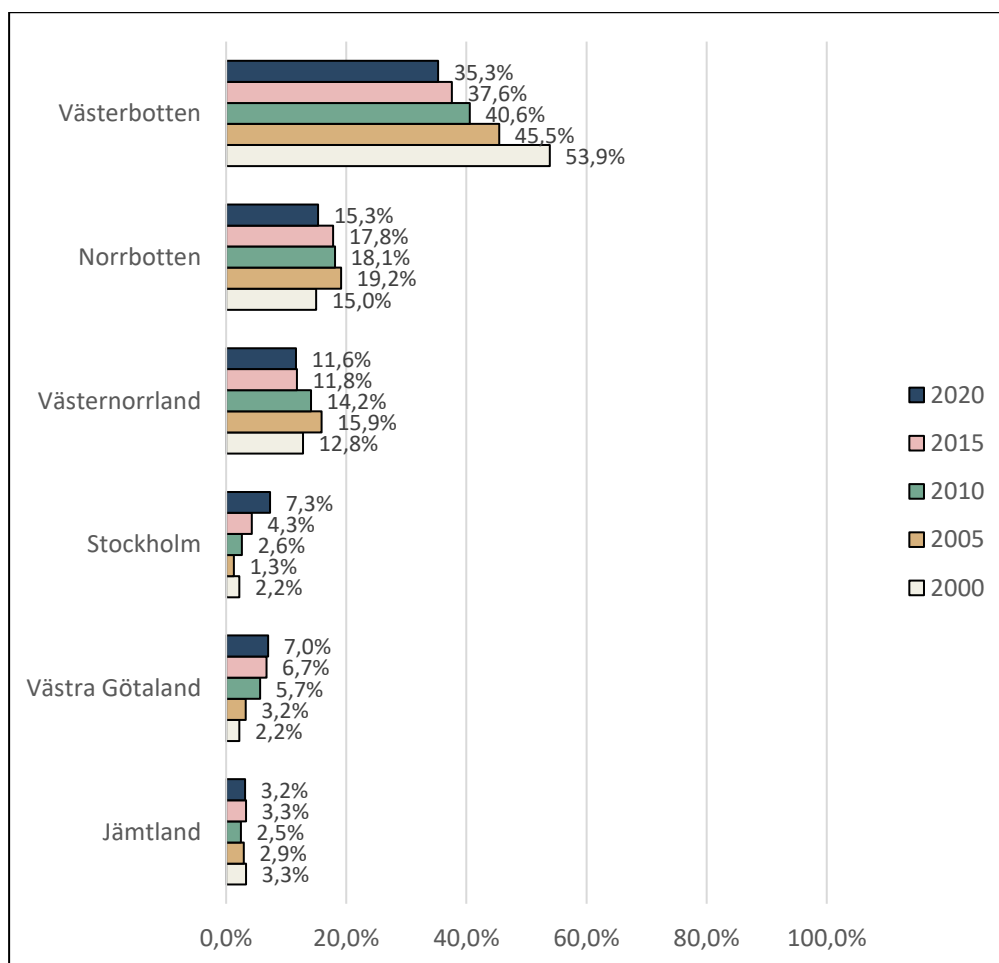

Diagram 4

Av diagram 5 ser man hur stor andel av de som svarat på enkäten som huvudsakligen vuxit upp i Norrland³. Som framgår har den andelen minskat i varje ny enkät.

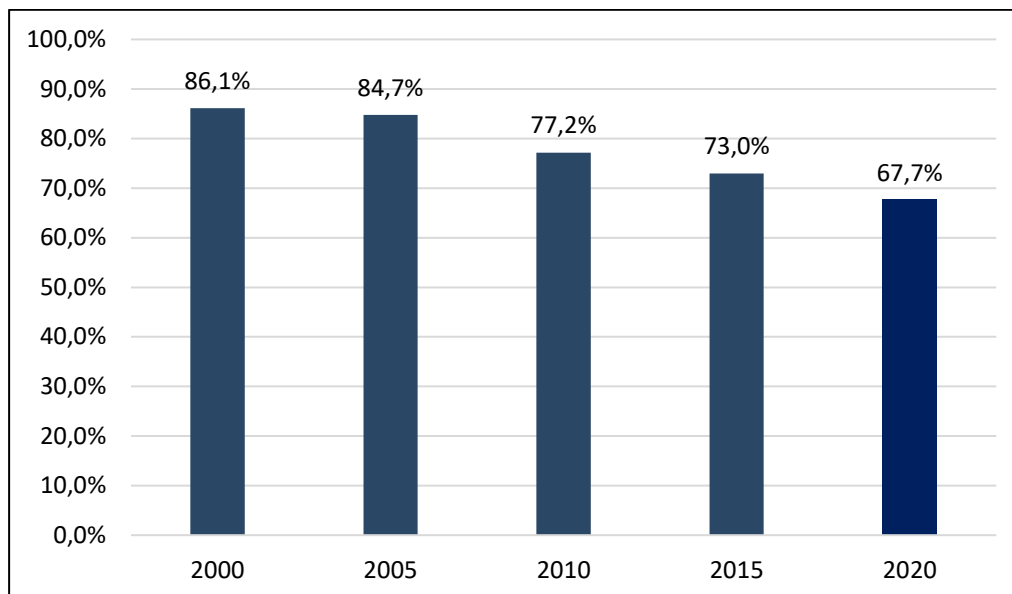

Diagram 5

3 Hur lång tid efter examen fick du ditt första arbete?⁴ (examen perioden 1 januari 2015 till och med 31 december 2019)

Resultatet redovisas i diagram 6. Diagrammet ska läsas så att 3 mån avser andelen som fick arbete inom tre månader efter examen och 6 mån avser andelen som fick arbete inom sex månader osv.

Som framgår fick 83,1 % sitt första arbete inom tre månader från examen. Det är samma andel som 2015. Även i övrigt ligger siffrorna för årets enkät i nivå med siffrorna från 2015 – som tidigare var de bästa - eller till och med lite bättre i flera intervall.

I praktiken hade alla utom en som svarade på den här frågan i år sitt första arbete inom tolv månader.

³ Med Norrland avses den geografiska del av landet som omfattar Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands och Gävleborgs län.

⁴ Observera att frågan endast avser när man fick det första arbetet. Frågan berör inte om arbetet också hade juridisk inriktning.

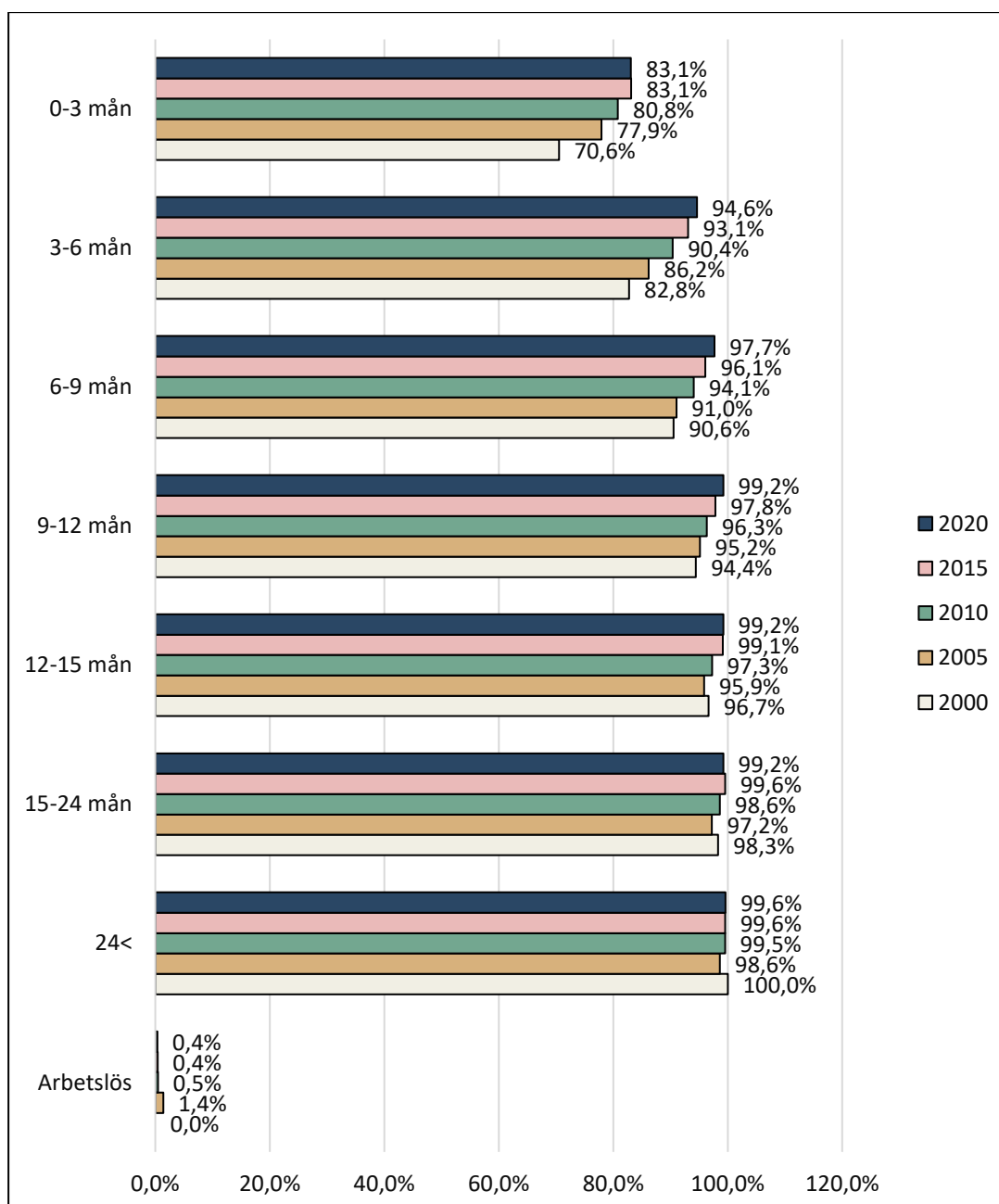

Diagram 6

4 Hur fick du ditt första arbete efter examen? (examen perioden 1 januari 2015 till och med 31 december 2019)

Som framgår av diagram 7 är det anställning *via internet* som överlägset toppar statistiken. Notera att motsvarande andel var 1,6 % år 2000 och hamnade då sist bland alternativen.

Annat att uppmärksamma är att andelen som fått arbete genom *tidningsannonser* fortsätter att minska.

En fråga som till och från brukar vara av intresse är hur stor andel av studenterna som får anställning som notarie. Eftersom den här aktuella frågan avser hur man fick sitt första arbete så ger resultatet ingen exakt bild av hur stor del av våra studenter som får en sådan anställning. Att det är fler än de som här angett att de fick sitt första arbete *genom notariekansliet* kan vi dock vara säkra på när vi jämför hur många ur denna studentgrupp (dvs. de som tagit examen efter den 31 december 2014) som svarat på frågan *var arbetar du för närvarande*. Där anger 18,8 % att de har *notarietjänstgöring*.

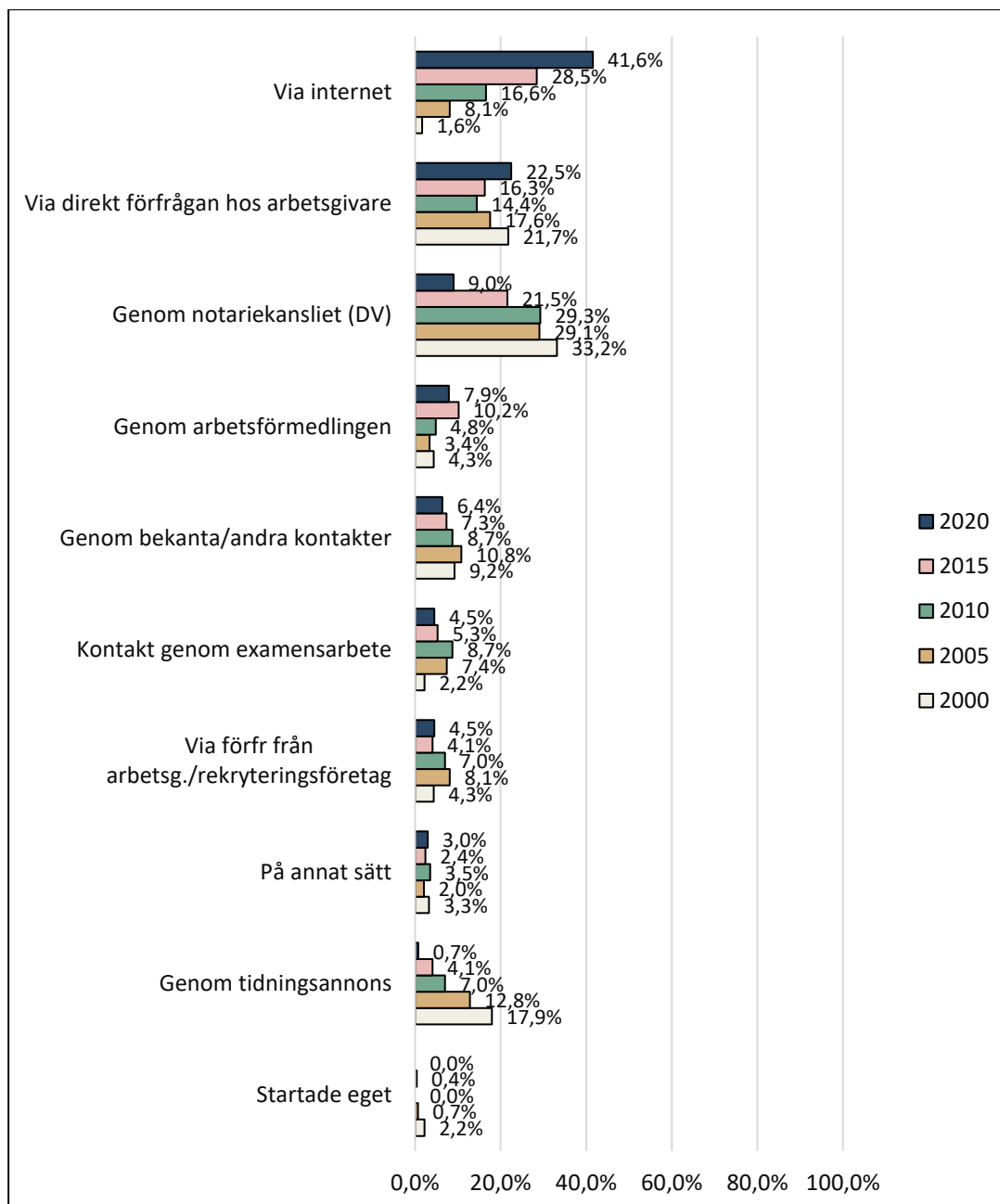

Diagram 7

5 Vilken/vilka faktorer bedömer du var viktigast när du fick ditt första arbete? (examen perioden 1 januari 2015 till och med 31 december 2019)

Som framgår av frågan så kunde man ange flera alternativ. Många har också utnyttjat den möjligheten. Totalt har 830 markeringar gjorts vid de faktorer som angivits i formuläret. I genomsnitt har var och en som svarat markerat 3,19 faktorer (2015 - 2,89 och 2010 - 2,83). Som framgår av tabell 1 så fick precis som tidigare *examen* störst andel markeringar. Noterbart är att *bra universitetsbetyg* fortsätter att tappa i betydelse.

		2020	2015	2010	2005	2000
1	Examen	23,5%	24,1%	22,6%	23,9%	26,6%
2	Personliga egenskaper	18,0%	17,6%	15,8%	14,7%	16,7%
3	Annan arbetslivserfarenhet	10,2%	9,8%	10,0%	8,0%	6,1%
4	Bra universitetsbetyg	9,6%	13,3%	15,6%	16,2%	16,7%
5	Goda referenser	8,9%	8,3%	8,1%	7,7%	8,1%
6	Tidigare arbete på arbetsplatsen	7,5%	6,4%	6,4%	5,1%	5,4%
7	Fördjupning inom ett område	6,7%	6,1%	4,8%	4,1%	3,4%
8	Personliga kontakter på arbetsplatsen	5,7%	5,5%	6,7%	8,5%	7,0%
9	Studier på univ eller högsk utomlands	3,1%	3,7%	3,5%	2,6%	1,4%
10	Aktivitet i studentför/kår under studierna	2,3%	1,5%	1,3%	1,8%	0,7%
11	Andra viktiga faktorer	1,8%	1,3%	2,1%	3,6%	2,3%
12	Språkkunskaper	1,4%	1,0%	1,6%	1,0%	1,6%
13	"Rätt" ålder	1,0%	0,6%	0,6%	1,8%	2,0%
14	"Rätt" kön	0,2%	0,4%	0,3%	0,5%	1,1%
15	IT-kunskaper	0,0%	0,3%	0,5%	0,5%	0,9%

Tabell 1

6 Var fick du ditt första arbete efter examen? (examen perioden 1 januari 2015 till och med 31 december 2019)

Annan statlig myndighet ligger i topp och har ökat stadigt sedan 2005. Andelen som får sitt första arbete på *advokatbyrå* har också ökat ganska mycket jämfört med tidigare enkäter. *Notarietjänstgöring* tappar rejält jämfört med 2015. Jfr. dock vad som sagts om notarietjänstgöring ovan under 4.

		2020	2015	2010	2005	2000
1	Annan statlig myndighet	27,6%	25,8%	18,8%	23,6%	22,3%
2	Advokatbyrå	21,8%	13,7%	15,6%	13,2%	4,5%
3	Notarietjänstgöring	8,9%	22,7%	31,2%	29,9%	35,2%
4	Annat bolag > 200 anställda	7,8%	3,9%	2,8%	4,9%	2,8%
5	Skatteverket	7,4%	10,7%	6,0%	4,2%	3,9%
6	Annat bolag < 50 anställda	4,7%	3,9%	3,2%	4,2%	3,4%
7	Annan verksamhet,	3,5%	0,9%	1,8%	0,7%	2,8%
8	Domstol – övrigt	2,7%	1,7%	2,3%	2,1%	1,7%
9	Försäkringsbolag	2,3%	2,1%	3,7%	0,7%	3,9%
10	Annat bolag 50-200 anställda	2,3%	2,6%	0,0%	1,4%	0,6%
11	Kommunal förvaltning	1,9%	2,6%	2,8%	1,4%	1,1%
12	Ideell organisation eller liknande	1,9%	2,6%	4,6%	0,7%	3,4%
13	Bank	1,9%	1,3%	0,9%	2,1%	2,8%
14	Kronofogdemyndighet	1,6%	2,1%	2,3%	0,7%	1,7%
15	Universitet/högskola	1,6%	0,9%	2,8%	7,6%	6,7%
16	Åklagarmyndighet	0,8%	0,9%	0,0%	0,0%	0,0%
17	Kommunalt bolag	0,4%	0,0%	0,5%	0,0%	0,0%
18	Landsting/region	0,4%	0,4%	0,5%	1,4%	1,1%
19	Arbetslös	0,4%	0,4%	0,0%	0,7%	0,0%
20	Egen juridisk verksamhet	0,0%	0,0%	0,5%	0,7%	1,7%
21	Egen annan verksamhet	0,0%	0,9%	0,0%	0,0%	0,6%

Tabell 2

Av diagram 8 framgår fördelningen mellan de som fick sitt första arbete hos staten, privat, kommun – landsting/region samt de som när de svarade på enkäten fortfarande var arbetslösa. Här kan man se att jämfört med 2015 sker en förskjutning med 14,6 % från staten och kommun – landsting/region till den privata sektorn.

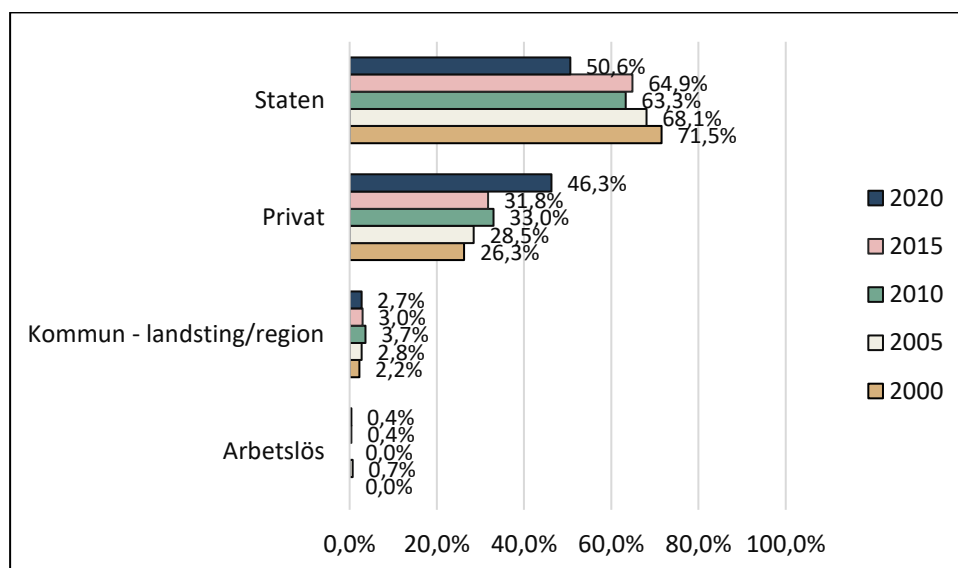

Diagram 8

7 Var arbetar du nu?

Den största gruppen återfinns även i år vid *annan statlig myndighet*. *Notarietjänstgöring* har berörts ovan. Här kan nämnas att en logisk förklaring till att den kategorin fortsätter att minska här är att varje gång enkäten görs så tunnas notariegruppen ut allt mer.

	2020	2015	2010	2005	2000
1 Annan statlig myndighet	24,5%	21,9%	20,6%	22,8%	24,4%
2 Advokatbyrå	16,8%	14,9%	15,6%	11,1%	5,0%
3 Domstol – övrigt	9,7%	12,0%	8,8%	10,4%	3,9%
4 Annat bolag > 200 anställda	7,8%	6,9%	6,4%	8,1%	6,1%
5 Kommunal förvaltning	5,3%	5,0%	3,6%	2,9%	3,9%
6 Notarietjänstgöring	5,1%	5,4%	8,6%	9,4%	20,0%
7 Universitet/högskola	4,1%	4,0%	5,6%	5,5%	5,6%
8 Åklagarmyndighet	3,5%	4,4%	4,5%	3,9%	2,8%
9 Skatteverket	3,5%	5,9%	4,3%	5,2%	2,8%
10 Annat bolag < 50 anställda	2,8%	2,7%	3,6%	2,6%	3,3%
11 Försäkringsbolag	2,6%	3,0%	3,8%	5,2%	6,1%
12 Annan verksamhet	2,1%	1,0%	1,9%	1,0%	4,4%
13 Egen juridisk verksamhet	2,0%	1,8%	1,7%	1,3%	2,8%
14 Ideell organisation e liknande	1,9%	2,5%	2,6%	2,6%	3,3%
15 Kronofogdemyndighet	1,8%	2,2%	3,0%	2,6%	1,7%
16 Bank	1,8%	1,5%	1,3%	1,6%	0,6%
17 Annat bolag 50-200 anställda	1,5%	2,0%	1,3%	1,6%	1,1%
18 Egen annan verksamhet	1,0%	0,5%	0,4%	0,0%	0,6%
19 Kommunalt bolag	0,7%	0,4%	0,4%	0,3%	0,6%
20 Landsting/region	0,7%	1,2%	0,8%	0,0%	0,6%
21 Arbetslös	0,5%	0,8%	1,3%	1,6%	0,6%
22 Pensionär	0,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Tabell 3

Av diagram 9 framgår fördelningen mellan de som har anställning i staten, privat och i kommuner – landsting samt de som är arbetslösa.

Notera att andelen som har anställning i staten minskar något men inte alls lika mycket som i gruppen som svarat var de fick sitt första arbete. Se 6 ovan (diagram 8).

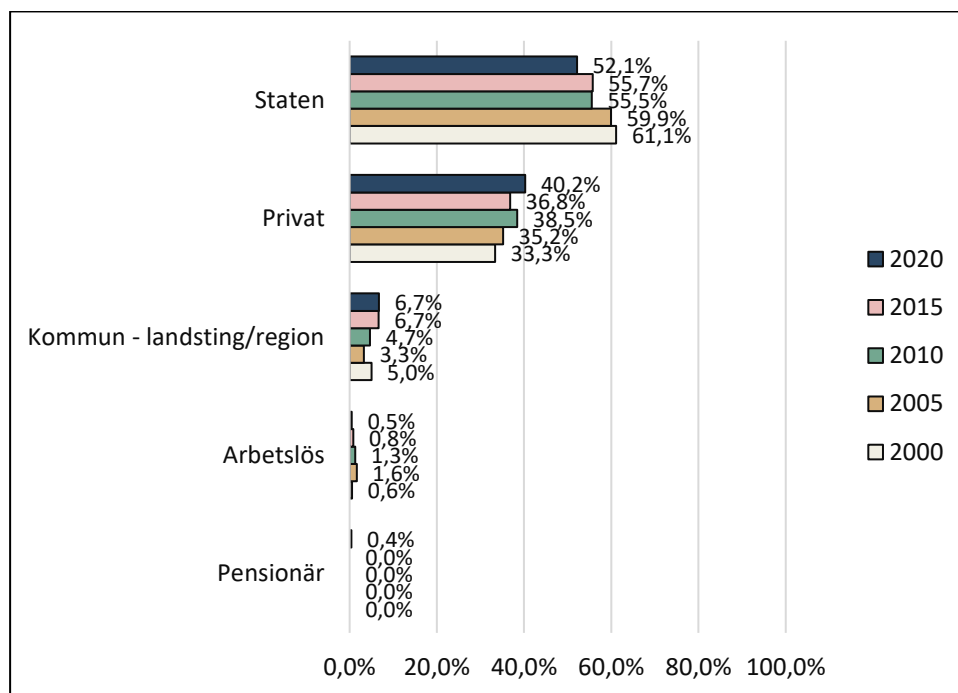

Diagram 9

8 I vilket län är din nuvarande arbetsplats belägen?

Det län som även denna gång ligger i topp är Västerbotten. Länets andel fortsätter emellertid att minska, dock inte särskilt mycket denna gång.

Stockholm fortsätter att öka men inte lika mycket som i tidigare enkäter. Som vanligt ligger Västra Götaland på en stabil femte plats.

		2020	2015	2010	2005	2000
1	Västerbotten	28,3%	29,0%	32,0%	39,4%	40,4%
2	Stockholm	27,6%	26,8%	22,9%	23,2%	20,8%
3	Västernorrland	10,4%	9,6%	12,4%	11,9%	15,2%
4	Norrbottn	8,5%	8,1%	8,0%	7,3%	6,7%
5	Västra Götaland	6,9%	7,0%	6,7%	3,6%	3,9%
6	Skåne	2,8%	2,9%	2,1%	1,0%	0,6%
7	Jämtland	2,1%	2,2%	2,7%	1,0%	0,6%
9	Dalarna	2,1%	2,3%	1,7%	2,3%	1,1%
8	Östergötland	1,9%	1,9%	1,1%	1,3%	1,7%
10	Jönköping	1,5%	1,5%	1,9%	2,3%	1,1%
11	Gävleborg	1,4%	1,5%	1,5%	1,3%	1,1%
12	Halland	1,0%	1,1%	0,8%	0,0%	0,6%
13	Värmland	0,9%	0,6%	0,0%	0,7%	0,0%
14	Uppsala	0,7%	0,7%	0,4%	1,3%	1,1%
15	Södermanland	0,6%	1,1%	2,1%	0,7%	0,6%
16	Västmanland	0,6%	0,6%	0,8%	0,7%	0,6%
17	Örebro	0,5%	0,3%	0,6%	1,0%	0,6%
18	Kalmar	0,5%	1,1%	0,6%	0,0%	0,0%
19	Kronoberg	0,5%	0,6%	0,6%	0,3%	1,1%
20	Utomlands.	0,5%	0,7%	1,1%	0,7%	2,2%
21	Blekinge	0,3%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%
22	Gotland	0,1%	0,3%	0,2%	0,0%	0,0%

Tabell 4

Som nämnts ovan var ju ett av motiven till att Umeå universitet i början av 1990-talet fick rätt att utfärda juris kandidatexamen en förhoppning att behovet av jurister i Norrland därmed skulle kunna tillgodoses på ett bra sätt.

Av diagram 10 framgår hur många av våra gamla studenter som hade sin arbetsplats i Norrland vid de fem olika enkättillfällena. I årets enkät har den minskande trenden brutits. Denna gång har 50,7 % sin arbetsplats i Norrland.

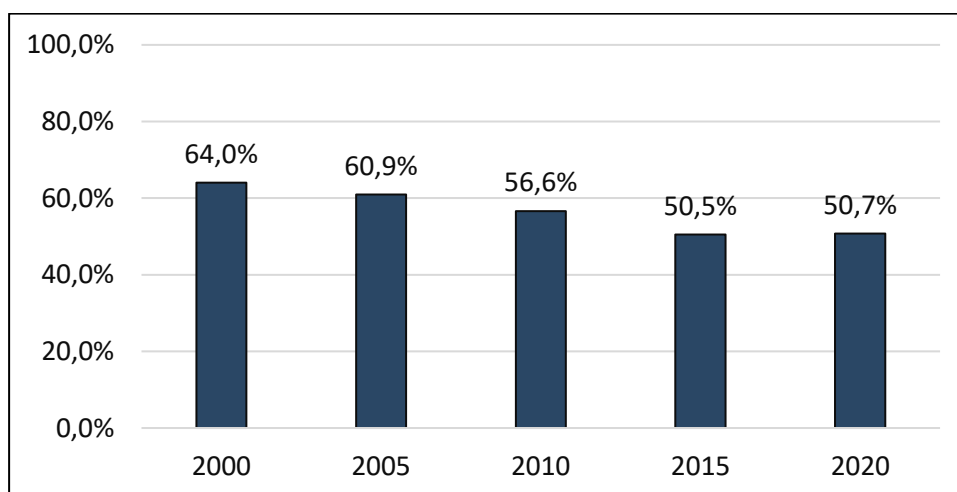

Diagram 10

Om man jämför resultatet på den här frågan mellan de två grupperna, dvs. de som tog examen t.o.m. 31 december 2014 och de som tog den 1 januari 2015 – 31 december 2019 kan man konstatera att i den första gruppen återfinns man 55,1 % i Norrland och i den andra 39,3 %. Det betyder alltså att

betydligt mindre andel av de som nyligen tagit examen har sin arbetsplats i Norrland. Man ser också att i den senare gruppen så finns de flesta i Stockholm, 34,6 %, att jämföra med 24,9 % ur den första gruppen.

Även för Västerbotten är skillnaden stor. I den senare gruppen - de som tog den 1 januari 2015 – 31 december 2019 - återfinns 22,2 % i länet jämfört med 30,6 % ur den första gruppen.

Majoriteten av våra före detta studenter finns alltså enligt årets enkät i Norrland. Därmed vågar man påstå att vår utbildning på ett betydelsefullt sätt bidrar till att Norrlands behov av jurister tillgodoses. Men man får inte bortse från att vi även förser arbetsgivare på annat håll med arbetskraft.

En viktig faktor för att våra före detta studenter ska ta jobb i Norrland är onekligen det faktum att vårt huvudsakliga rekryteringsområde är Norrland, se 2 ovan (diagram 4 och 5). Att det är så framgår av diagram 11. I det ser man att 88,8 % av de som arbetar i Norrland och som svarat på enkäten i år också är uppvuxna i Norrland.

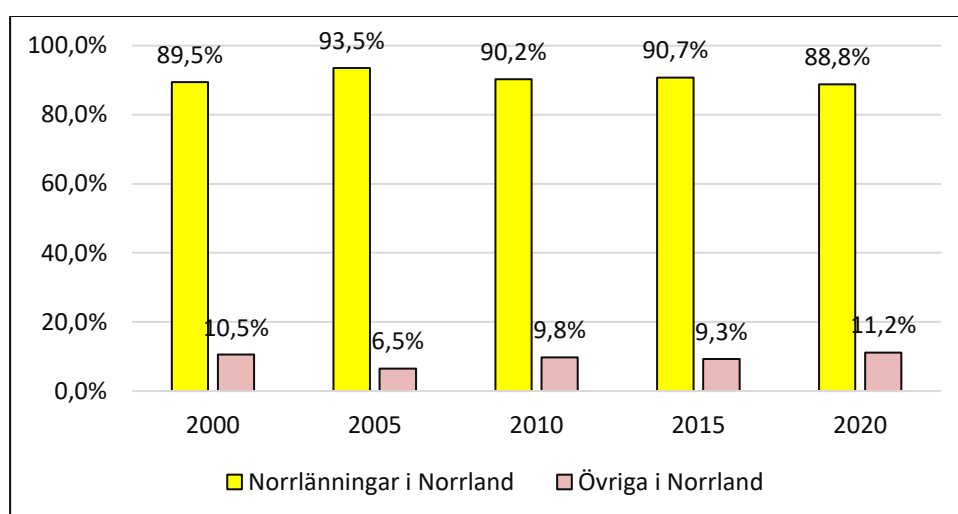

Diagram 11

Slutligen lite kurios i anslutning till denna fråga. Jag har plockat ut siffror på hur många som svarat på årets enkät som uppgivit att deras arbetsplats är belägen i det län vari de huvudsakligen vuxit upp. Resultatet framgår av diagram 12. Genomsnittliga procenttalet för "hemvändarna" är 47,0 %.

Bäst på att återvända hem är stockholmarna. Sämst är de från Kalmar och Blekinge län. Ingen av totalt 13 som uppgivit att de vuxit upp i dessa län har återvänt till sina hemlän.

Det kan väl påpekas att för några av länen är det rätt få personer det handlar om. För sex av länen är det färre än tio stycken.

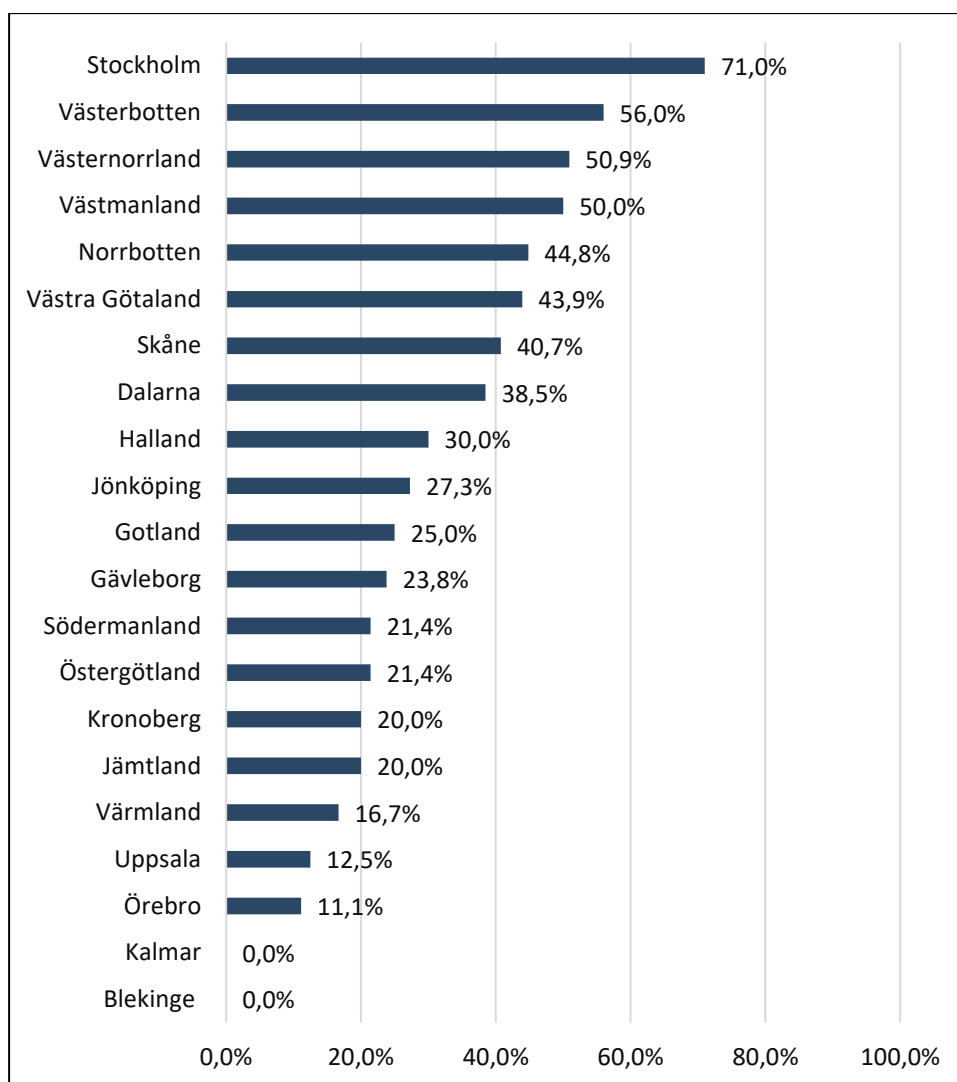

Diagram 12

9 Hur stor del av dina arbetsuppgifter är "juridiska"?

Av diagram 13 framgår att i årets enkät anser 82,3 % att arbetsuppgifterna huvudsakligen är "juridiska". En liten ökning sedan 2015.

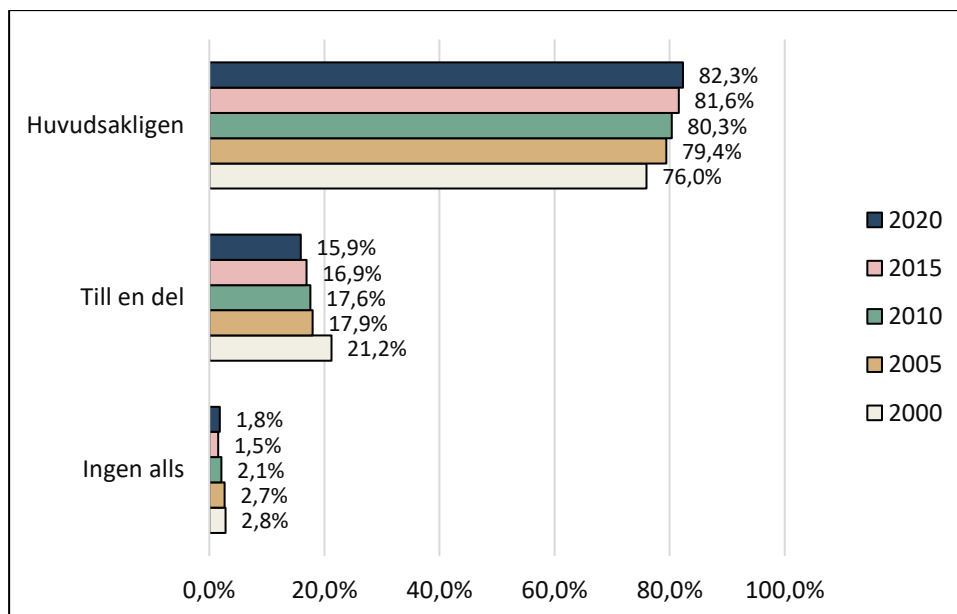

Diagram 13

När man anger att ett motiv för att ge universitet rätt att utfärda juris kandidatexamen i början av 1990-talet var att därmed bättre kunna tillgodose Norrlands behov av jurister så räcker det kanske inte bara med att konstatera hur många av våra före detta studenter som har sin arbetsplats i Norrland. Man behöver också veta i vilken utsträckning de arbetar med juridik.

Svaret på frågan framgår av diagram 14. Som synes är det inga stora skillnader mot vad som kan utläsas av diagram 13.

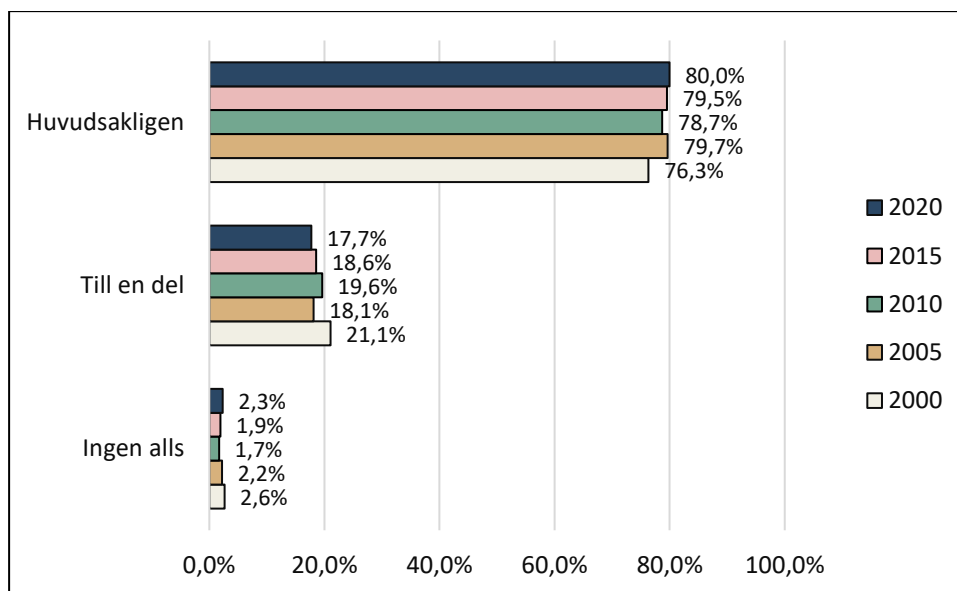

Diagram 14

10 Tycker du att din utbildning är relevant i förhållande till dina arbetsuppgifter?

En viktig fråga är i vilken utsträckning våra före detta studenter tycker att den utbildning de skaffat sig är relevant i förhållande till de arbetsuppgifter de har.

En klar majoritet av dem som svarat på frågan anger att utbildningens relevans i förhållande till arbetsuppgifterna uppgår till 75-100 %. Se diagram 15.

I årets enkät är det bara sex personer som uppgett att utbildningen *inte alls* är relevant i förhållande till de arbetsuppgifter man har.

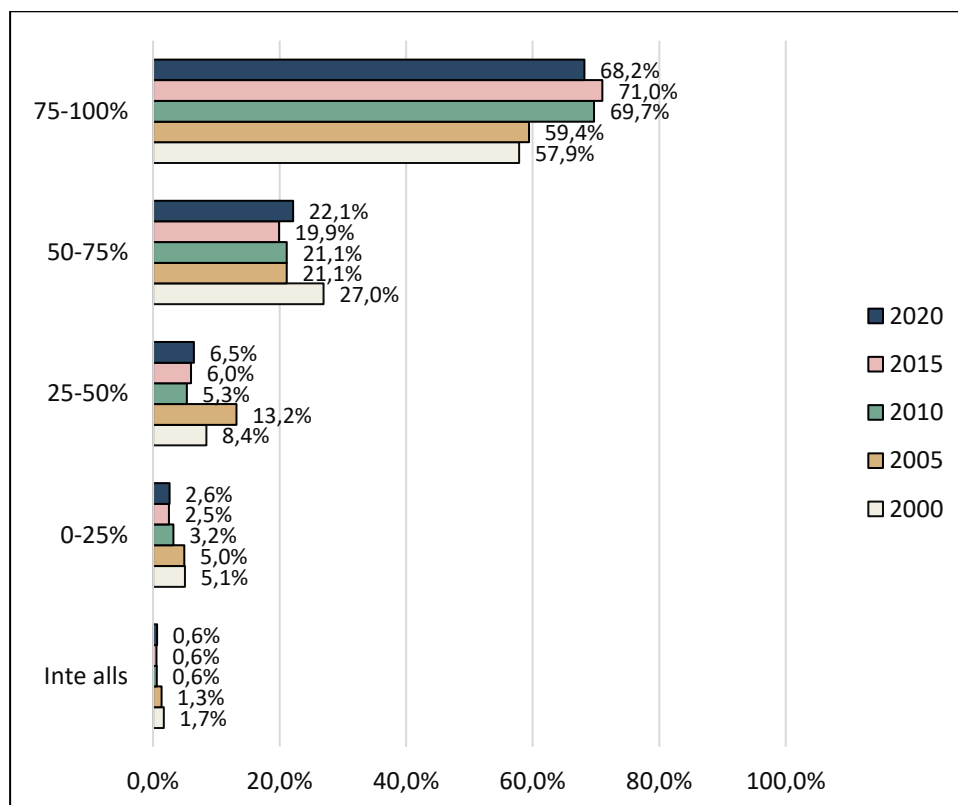

Diagram 15

11 Är du nöjd med din juristutbildning?

Den kanske viktigaste frågan är i vilken utsträckning man är nöjd med utbildningen.

Som framgår av diagram 16 så har andelen *mycket nöjd* även denna gång ökat och uppgår nu till 60,2%. En ökning med drygt tre procentenheter sedan 2015 och mer än en fördubbling sedan 2000.

Det kan noteras att endast fyra personer har deklarerat att de *inte alls* är nöjda med utbildningen.

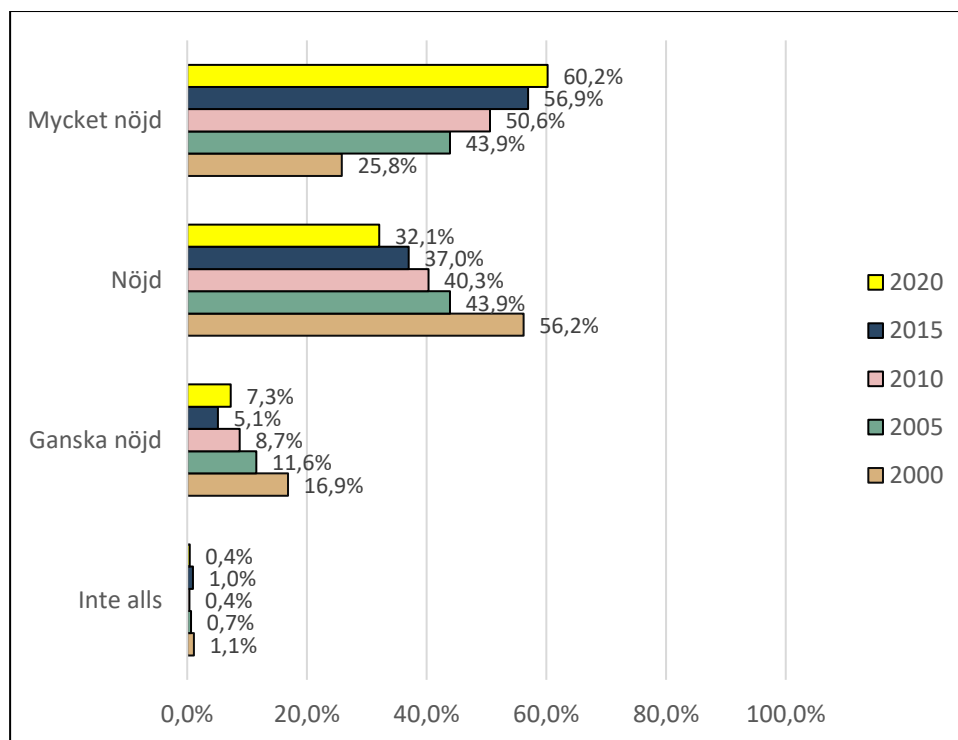

Diagram 16

Om man tittar närmare på de som svarat *mycket nöjd* och delar upp svaren mellan de som deltagit i motsvarande enkät tidigare och de som deltar för första gången kan man se tydliga mönster i diagram 17. Andelen *mycket nöjd* ökar i båda grupperna och den har ökat för varje enkät som gjorts efter 2005

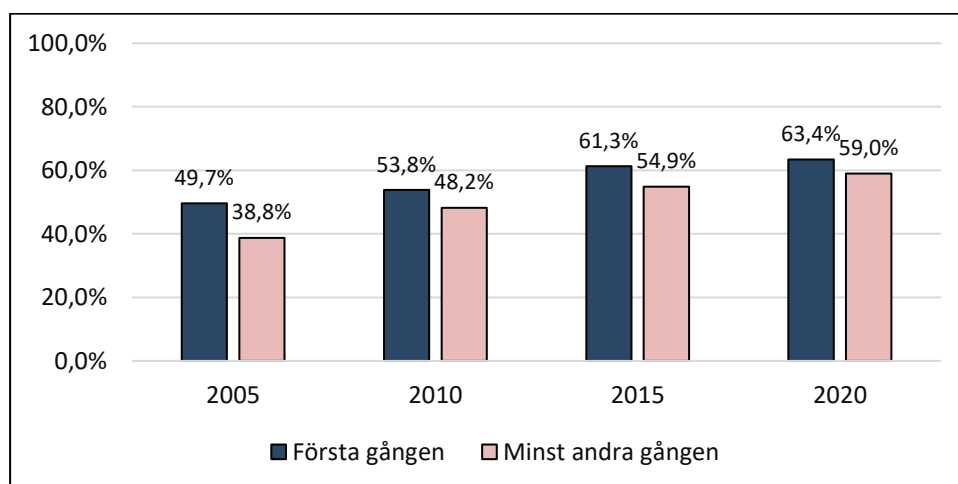

Diagram 17

12 Vad skulle varit annorlunda om du hade gått utbildningen idag och hade fått bestämma hur den skulle ha sett ut? Här kunde man också lämna övriga kommentarer.

Antalet svar eller kommentarer till frågan och uppmaningen uppgick till 432 stycken, dvs. i knappt 46 % av alla enkätsvar.

I 40 % av dessa svar eller kommentarer uttrycks att utbildningen på olika sätt borde göras mer praktiskt inriktad. De förslag som anges är praktik, praktiska inslag, studiebesök och ökad kontakt med arbets- och näringsliv genom bl.a. undervisning av praktiskt yrkesverksamma m.m.

Om man bortser från de synpunkter som avser mer praktisk inriktning så kan man notera att i drygt 40 % av alla övriga synpunkter framgår att man skulle vilja att utbildningen innehöll mer av något. Drygt 15 % av kommentarerna handlar om att man skulle vilja att utbildningen omfattade mindre av något. De olika synpunkterna uppvisar emellertid en så spretig bild att jag inte bedömer det som meningsfullt att gruppera dem ytterligare och redovisa något resultat här.